

A TAPINTATLAN FOTÓRIPORTER.

Erdélyi Lajos archívuma a Ceaușescu-korszakból

Kiállítás a Centrális Galériában | 2025. június 20. – október 26.

A tapintatlan fotóriporter – Erdélyi Lajos archívuma a Ceaușescu-korszakból: 2025. június 19-én a Blinken OSA Archivum Centrális Galériája bemutatja az erdélyi fotóriporter, értékmentő és újságíró Erdélyi Lajos eddig kevésbé ismert munkásságát. A kiállítás a Ceaușescu-kori Románia nyers valóságát idézi meg – egy olyan alkotó lenszén keresztül, aki a hivatalos megbízatások keretei között is képes volt autonóm látásmóddal dokumentálni korát.

Megnyitó: **2025. június 19., 18:00**

Megnyitja: **Dragomán György író**

Kurátorok: **Szilágyi Lenke és Zádori Zsuzsa**

Erdélyi Lajos (1929, Marosvásárhely – 2020, Budapest) fotóriporter, újságíró, értékmentő, az erdélyi közművelődés és fotográfia ismert és elismert alakja. 2023–2024-ben Erdélyi Lajos archívuma – a család és a közvetítők elkötelezett munkájának köszönhetően – a Blinken OSA Archivumba került. A két éve tartó feldolgozás során a gyűjtemény 70%-át katalogizáltuk: tízezer fotót, százötven hangkazettát, száz videót, valamint húsz doboznyi szöveges iratot. Ebből az anyagból készült a tárlat, célunk az életmű első átfogó bemutatása. *A tapintatlan fotóriporter* című és *Erdélyi Lajos archívuma a Ceaușescu-korszakból* alcímű kiállítás 2025. június 20-tól október 26-ig látogatható a Blinken OSA Archivum Centrális Galériájában (1051 Budapest, Arany János u. 32.). A kiállítást **Dragomán György író** nyitja meg 2025. június 19-én 18 órakor. A tárlat kurátorai **Szilágyi Lenke** fotográfus és **Zádori Zsuzsa** vezető levéltáros.

Erdélyi fényképein és írásain keresztül betekintést nyerhetünk az államszocialista Románia hétköznapjaiba. *A tapintatlan fotóriporter* című tárlat középpontjában a fotóriporter Erdély áll: a riportfotós, aki az *Új Élet* című kéthetilap megbízásából járta be Romániát Nagyváradtól a Duna-deltáig a Ceaușescu-korszakban. Így ismerte meg annak mindennapjait – a gyárak, bányák, üzemek, mezőgazdasági szövetkezetek dolgozóit; a nevelőintézetek, kórházak és bentlakásos bölcsődék lakóit; a pásztorok és tutajosok, kohászok, halászok és napszámosok életét, és a tőle telhető legtisztességesebb módon, hozzájuk kellően közel lépve dokumentálta is, amit látott, noha a korban a nyersanyagról, a negatívfilmekről éppúgy elszámolást kellett vezetni, mintha történetek lettek volna egy AK–47-eshez. A hagyatékban fellelt iktatófüzetek tanúsítják: alig volt mozgástere a fotóriporternek, a cenzúra már anyaggazdálkodás képében is ott felügyelt, és centire lebontva kellett könyvelnie minden egyes képkockát. Igencsak veszélyes üzem volt a lapkészítés Romániában. Erdélyi Lajos (vagy ahogy legtöbbször hívták: Laló) nevét a nagyközönség elsősorban az erdélyi magyar művészeti élet szereplőit megörökítő portréiról ismeri, valamint az erdélyi zsidó temetőket felkutató örökségmentőként – korábbi kiállításain is ez a lírai, személyes hangvétellű alkotói oldal került előtérbe. Jól ismert még az az Erdélyi Lajos is, aki megmentette a pusztulástól és feledéstől Orbán Balázs székelyföldi és gróf Teleki Samu kelet-afrikai fotóit, valamint dr. Holló Imre egyedülálló, 1944-ben

a koncentrációs táborokban készült grafikáit. A mostani kiállítás célja, hogy a közönségnek egy kevésbé ismert, de az eddig ismerthez képest legalább olyan jelentős Erdélyi Lajost mutasson be – azt a fotóst, aki a hivatalos megbízatásokon keresztül is képes volt autonóm, vizuálisan erőteljes, néha groteszk állításokat megfogalmazni arról a korról, amelyben élnie és dolgoznia adatott. És azt az elfelejtett újságíró is megismerhessük, aki a tollal is üdítően jól bánt, és képes volt a látványt szóra fordítani.

A tárlaton mintegy 200, kiállítási környezetben eddig többségében nem szerepelt Erdélyi-fotót mutatunk be. Eredeti kéziratok, levelezések, sajtóanyagok, személyes tárgyak egészítik ki a képet, dúsítják az élményt – köztük Erdélyi Lajos, Laló saját kézíratai és írásai, szülei iratai és levelei, amelyeket a látogatók kézbe is vehetnek majd.

Erdélyi Lajos örökösei 2023-tól adományozták a Blinken OSA Archivumnak a fotóriporter hagyatékát: mintegy tizenkétezer fotónegatívot, százötven hangkazettát, száz videót, valamint húsz doboznyi iratanyagot. Célunk Erdélyi Lajos életművének méltó gondozása, feldolgozása és hozzáférhetővé tétele. A munka kétharmadánál tartunk, de már most érdemesnek tartottuk közönség elé tárni a megismert alkotói hagyaték legizgalmasabb értékeit. A gyűjtemény a kiállítást és a teljes katalogizálást követően szabadon elérhető lesz az Archivum Kutatótermében.

A kiállítás főcíme – *A tapintatlan fotóriporter* – elsőre meglepőnek tűnhet, hisz a tapintatlanság a hétköznapi nyelvben érzéketlenséget, túlzott közvetlenséget jelent. Itt azonban másról van szó. *A tapintatlan kamera* (1960 k.) című, a kurátorok számára kulcsfontosságú írásában Erdélyi Lajos a profi fotós szükségszerű alap attitűdjének nevezi a tapintatlanságot. Írásának nyitó mondata ez: „A fotóriporter nem ismeri a tapintatot. Ha felfedezi, ha érzékennyé válik, ha együttérzésből félreteszi a fényképezőgépét, már nem fotóriporter.” A szöveget azzal a keserű vallomással, önjellemzéssel zárja, hogy ő idővel tapintatos fotóriporterré vált. A mintegy 200 riportfotót bemutató tárlat, immár címadásával is cáfolni igyekszik Erdélyi Lajost. Bízunk benne, hogy a kiállítást megnézve a látogatók is igazolva látják majd: Erdélyi fotóriporterként kellő tapintatlansággal, remek riportfotókat lőtt.

A kiállítás ingyenesen látogatható.

Blinken OSA Archivum | Centrális Galéria | 1051 Budapest, Arany János utca 32.

kedd–vasárnap: 10:00–18:00

További információ: Bertalan Nóra | bertalan@ceu.edu | +36 30 271 2709
